

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-37)

DÜNYA SU GÜNÜ 22 MART (2025)

Su bilinen tüm yaşam formları için gerekli olan, saf halde iken kokusuz ve tatsız bir maddedir.¹ Su, sürdürülebilir kalkınmanın temelidir ve ekonomik büyüme, enerji, gıda üretimi, ekosistemler ve insan hayatı için kritik öneme sahiptir.²

Su, aynı zamanda **temel bir insan hakkıdır**. Nüfus arttıkça, toplulukların yeterli suya erişebilmesi için su kaynaklarının adil ve dengeli kullanımı giderek daha önemli hale gelmektedir.²

Suyun önemine dikkat çekmek ve temiz ve güvenli suya erişim konusunda farkındalığı artırmak amacıyla Birleşmiş Milletler tarafından 1993 yılından bu yana her yıl **22 Mart günü "Dünya Su Günü"** olarak kutlanmaktadır.³

Bu yılın teması da **'Buzulların Korunması'** olarak belirlenmiştir. Bu temanın seçilme nedeni gezegen ısındıkça buzulların her zamankinden daha hızlı erimesi ve bu durumun su döngüsünü daha öngörülemez hale getirmesidir. Bu etkiler, milyarlarca insanın su temini için önemli olan su akışlarının değişmesine ve sellere, kuraklıklara, toprak kaymalarına ve deniz seviyesinin yükselmesine neden olmaktadır. Bu açıdan buzulların korunması iklim değişikliğini hafifletmek ve uyum sağlamak için önemli bir öncelik olarak görülmektedir ve buzulları korumanın insanlar ve gezegen için bir hayatta kalma stratejisi olduğu belirtilmektedir.⁴

Buzullar, karada oluşan ve kendi ağırlığıyla yavaşça hareket eden büyük buz ve kar kütleleridir. Her kıtada bulunurlar ve özellikle **dağlık bölgelerde, Grönland ve Antarktika** gibi yerlerde yaygındırlar.

Dünyada **275.000'den fazla buzul vardır ve yaklaşık 700.000 km² alanı kaplamaktadırlar**. Bu buzullar, **170.000 km³ su depolamakta ve dünya tatlı su rezervinin %70'ini oluşturmaktadır**.

Buzullar, insanlara, hayvanlara ve bitkilere tatlı su sağlayan hayati bir su kaynağıdır. Buzulların korunması, dünya çapında bireylerin ve toplumların refahı için hayati önem taşımaktadır.⁵

¹[Internet] Chromeextension://efaidnbmnnpbpcjpcglclefindmkaj/https://webdosya.csb.gov.tr/db/destek/icerikler/03_su_brosur-20191128080503.pdf Erişim Tarihi: 05.03.2025

² [Internet] <https://www.un.org/en/global-issues/water> Erişim Tarihi: 05.03.2025

³ [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler/duenya-su-guenu.html> Erişim Tarihi: 05.03.2025

⁴ [Internet] <https://www.un.org/en/observances/water-day> Erişim Tarihi: 05.03.2025

⁵ [Internet] <https://nsidc.org/learn/parts-cryosphere/glaciers> Erişim Tarihi: 05.03.2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-37)

Peki bunları biliyor muyuz?⁴

- Dünya'daki tatlı suyun %70'i kar ve buz halinde bulunmaktadır.
- Yaklaşık 2 milyar insan, içme suyu, tarım ve enerji için eriyen buzullardan ve dağ sularından faydalanmaktadır.
- 2023'te buzullar 600 gigatondan fazla su kaybetmiştir, bu son 50 yılın en büyük kaybıdır.
- Buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesine neden olmaktadır; bugün deniz seviyesi, 1900 yılına göre yaklaşık 20 cm daha yüksektir.
- Küresel ısınma 1,5°C ile sınırlandırılırsa, Dünya Mirası alanlarındaki buzulların üçte ikisi kurtarılabilir.

Türkiye'deki buzullar nerededir?⁶

Türkiye'de buzullar üç ana bölgede toplanmaktadır.

Toros Dağları'ndaki buzullar:

- Cilo Dağı (4168 m): 10'dan fazla buzul içermektedir.
- Aladağ (3756 m) ve Bolkar Dağı (3524 m): Küçük buzullar bulunmaktadır.

Doğu Karadeniz Dağları'ndaki buzullar:

- Kaçkar Dağı (3932 m): 5 buzul içermektedir.
- Verçenik (3710 m), Bulut (3562 m), Altıparmak (3353 m), Karadağ (3331 m), Karagöl (3107 m): Çeşitli büyüklüklerde buzullar bulunmaktadır.

Volkanik dağlar ve bağımsız dağlardaki buzullar:

- Ağrı Dağı (5165 m): 10 km²'lik buzul örtüsüne sahiptir.
- Süphan Dağı (4058 m) ve Erciyes Dağı (3917 m): Küçük buzullar içermektedir.

2025 yılı Dünya Su Günü'nde, iklim değişikliği ve küresel su kriziyle mücadelede buzulların korunmasının önemi bir kez daha vurgulanmaktadır. Su kriziyle karşı karşıya kaldığımız bugünlerde buzulları korumak ve su tasarrufu kritik önemdedir.

⁶ [Internet] <https://www.suverimlilik.gov.tr/bireysel-su-verimlilik/> Erişim Tarihi: 06.03.2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-37)

Su tasarrufu, buzulların korunmasında dolaylı ama güçlü bir etkiye sahiptir.⁷

- ! Diş fırçalama sırasında günde **25 litre**,
- ! Sıcak suyun gelmesini beklerken günde **5,3 litre**,
- ! Aşırı sifon kullanımından günde **24 litre**,
- ! Çamaşır makinesinde ön yıkama yapıldığında günde **3,75 litre**,
- ! El yıkama sırasında günde **23 litre**,
- ! Bulaşıkları ön yıkama yaparken günde **11,4 litre SU İSRAF OLUYOR!!!**

Su israfını önlemek için yapabileceklerimiz:

- ! Akıtan muslukları tamir etmek.
- ! Musluk uçlarına tasarruf aparatı takmak.
- ! Tasarruflu duş başlıkları kullanmak.
- ! Su ve enerji tasarruflu bulaşık ve çamaşır makineleri seçmek.
- ! Ön yıkama yapmadan, makineleri tam dolmadan çalıştırmamak.
- ! Banyo ve diş fırçalama sırasında suyu gereksiz yere akıtmamak.
- ! Kademeli sifon kullanmak.

SERA GAZLARININ AZALTIMASI İÇİN ÜZERİNE DÜŞENİ YAP, SU İSRAFINI ÖNLE, BUZULLARI KORU

4

⁷ Çiner, A. (2003). *Türkiye'nin güncel buzulları ve geç kuvaterner buzul çökelleri*. *Türkiye Jeoloji Bülteni*, 46 (1), 55-78.